

Sualtı Kùltür Mirasının Korunması Sùzleşmesi (UNESCO, 2001)

Convention on the Protection of Underwater Cultural Heritage

Paris, 2 Kasım 2001

Birleşmiş Milletler'in Eğitim, Bilim ve Kùltür Kuruluşu'nun 15 Ekim – 3 Kasım 2001 tarihleri arasında Paris'te toplanan Genel Kongresi'nin 31. oturumunda,

İnsanlığın kùltürel mirasının ayrılmaz bir parçası ve halkların, ulusların ve birbirleri ile ortak mirasları ile ilgili olarak ilişkilerinin önemli bir unsuru olarak sualtı kùltür mirasının önemini tasdik ederek,

Sualtı kùltür mirasını korumanın ve muhafaza etmenin öneminin ve bu konuda tüm Devletler'in sorumluluk taşıdığına farkında olarak,

Halkın sualtı kùltür mirasına yönelik giderek artan ilgisini ve takdirini kaydederek,

Araştırma, bilgilendirme ve eğitimin sualtı kùltür mirasının korunmasındaki ve muhafaza edilmesindeki önemine inanarak,

Halkın yerinde korunan sualtı kùltürel mirasın eğitim ve eğlence kabilinden yararlarına sorumlu izinli giriş yaparak erişebilme hakkına ve halkın eğitiminin söz konusu miras ile ilgili bilince, beğeniyeye ve korumaya olan katkısına inanarak,

Sualtı kùltür mirasının kendisine yönelik izinsiz faaliyetlerce tehdit edildiğine ve bu faaliyetleri engellemek için daha sıkı tedbirler alınması gerektiğine farkında olarak,

Sualtı kùltür mirasını tesadüfen etkileyebilecek meşru faaliyetlerin olumsuz etkilerine uygun bir biçimde karşılık verebilme ihtiyacının bilincinde olarak,

Sualtı kùltür mirasının, özellikle satış, sahiplenme ya da değiş tokuşa yönelik belli başlı faaliyetler yoluyla, ticari olarak istismarından derin kaygı duyarak,

Sualtı kùltür mirasının keşfine ve ulaşılmasını kolaylaştıracak gelişmiş teknolojinin imkanlarının farkında olarak,

Sualtı kùltür mirasının korunması için Hükümetler, uluslararası kuruluşlar, bilim kurumları, mesleki kuruluşlar, arkeologlar, dalgıçlar, diğer ilgili gruplar ve kamu geneli arasında işbirliğinin gerekli olduğuna inanarak,

Sualtı kùltür mirasının tetkikinin, çıkarılmasının ve korunmasının yüksek derecede mesleki uzmanlığın yanı sıra özel bilimsel yöntemler ve uygun teknik ve ekipmanlar kullanılmasını gerekli kıldığını, tüm bunların tektip genel kriterlere ihtiyaç duyulduğunu gösterdiğini göz önünde bulundurarak,

Sualtı kùltür mirasının korunması ve muhafaza edilmesi ile ilgili olarak, 14 Kasım 1970 tarihli Kùltürel Varlıklarının Gayri Meşru İthalat, İhracat ve Naklinin Engellenmesi ve Yasaklanması Yolları ile ilgili UNESCO Kongresi, 16 Kasım 1972 tarihli Dünyanın Kùltürel ve Doğal Varlıklarını Korunması ile ilgili UNESCO Kongresi ve 10 Aralık 1982 tarihli Birleşmiş Milletler

Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere, uluslararası hukuk ve uygulamalar ile uyum içinde olan kanunlar derlenmesi ve devamlı olarak geliştirilmesi ihtiyacının farkında olarak,

Sualtı kültür mirasının yerinde muhafaza edilmesi ya da bilimsel veya koruma ile ilgili amaçlar için gerekirse, dikkatli bir biçimde çıkarılması için Uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeylerde alınan tedbirlerin etkililiğini arttırmaya kendini adanarak,

Yirmi dokuzuncu oturumda bu sorunun Uluslararası bir sözleşmenin konusu olması gerektiğine karar vermiş olarak,

2001 Kasım'ının bu ikinci gününde bu Sözleşme'yi kabul etmektedir.

Madde 1 - Tanımlar

Bu Sözleşme'yi tanımlamak amacıyla:

1. (a) "Sualtı kültür mirası" en az yüz yıldır kısmen ya da tamamen, periyodik ya da sürekli olarak su altında bulunan; kültürel, tarihi ya da arkeolojik mahiyeti olan insan kalıntıları anlamına gelmektedir, aşağıdakiler gibi:

(i) arkeolojik ve doğal çevreleri ile birlikte ören yerleri, yapılar, binalar, eserler ve insan eliyle yapılmış kalıntılar;

(ii) arkeolojik ve doğal çevreleri ile birlikte deniz araçları, hava araçları, diğer araçlar ya da bunların yüklerinin veya diğer muhteviyatının herhangi bir kısmı; ve

(iii) tarih öncesi özellikler taşıyan nesnelere.

(b) Deniz yatağı üzerine yerleştirilmiş olan boru hatları ve kablolar sualtı kültür mirası olarak sayılmazlar.

(c) boru hatları ve kablolar gibi deniz yatağı üzerine yerleştirilmiş ve hala kullanımda olan diğer tesisatlar sualtı kültür mirası olarak sayılmazlar.

2. (a) "Taraflar Devletler" kendi sınırları ile bu Sözleşme'ye tabi olan ve bu Sözleşme'nin yürürlükte olduğu devletler anlamına gelmektedir.

(b) Bu Sözleşme, mutatis mutandis 26. Madde'nin 2(b) paragrafında atıfta bulunulan bölgeleri, söz konusu paragrafta belirtilen koşullar uyarınca kapsamaktadır ve o derecede "Taraflar Devletler" söz konusu bölgeler anlamına gelmektedir.

3. "UNESCO" Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kuruluşu anlamına gelmektedir.

4. "Genel Müdür" UNESCO Genel Müdürü anlamına gelmektedir.

5. "Alan" ulusal yargı sınırları ötesindeki deniz yatağı, okyanus zemini ve bunların toprakaltı anlamına gelmektedir.

6. "Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler" sualtı kültür mirasını birincil hedef olarak belirlemiş ve doğrudan ya da dolaylı olarak sualtı kültür mirasını fiziksel olarak ihlal edebilecek ya da hasara uğratabilecek faaliyetler anlamına gelmektedir.

7. "Sualtı kültür mirasını tesadüfen etkileyebilecek faaliyetler" sualtı kültür mirasını birincil hedef ya da hedeflerinden biri olarak belirlemiş olmamasına rağmen sualtı kültür mirasını fiziksel olarak ihlal edebilecek ya da hasara uğratabilecek faaliyetler anlamına gelmektedir.

8. “Devlet deniz ve hava araçları” bir Devlet’e ait olan ve batma anında hükümetin bu sıfatla gayri ticari amaçlarla kullanmakta olduğu ve sualtı kültür mirası tanımlamasına uyan savaş gemileri ve diğer deniz ve hava araçları anlamına gelmektedir.

9. “Kurallar” bu Sözleşme’nin 33. Madde’sinde atıfta bulunulduğu gibi, sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetlerle ilgili kurallar anlamına gelmektedir.

Madde 2 – Hedefler ve genel ilkeler

1. Bu Sözleşme sualtı kültür mirasının korunmasının temin edilip güçlendirilmesini hedeflemektedir.

2. Taraf Devletler sualtı kültür mirasının korunması konusunda işbirliği yapacaklardır.

3. Taraf Devletler bu Sözleşme’nin hükümlerine uygun olarak insanlığın yararı için sualtı kültür mirasını muhafaza edeceklerdir.

4. Taraf Devletler, uygun olduğu biçimde tek tek ya da ortak olarak, bu Sözleşme’nin hükümleri ve sualtı kültür mirasını korumak için gerekli olan Uluslararası hukuk’a uygun olarak tüm uygun tedbirleri alacaklar, bu amaçla ellerindeki en uygulanabilir ve yeteneklerine en uygun araçları kullanacaklardır.

5. Sualtı kültür mirasının yerinde muhafaza edilmesi, söz konusu mirasa yönelik herhangi bir faaliyete izin verilmeden ya da başlanmadan önce ilk seçenek olarak göz önüne alınacaktır.

6. Çıkarılan sualtı kültür mirası uzun vadeli muhafazası temin edilecek şekilde depolanacak, korunacak ve gözetilecektir.

7. Sualtı kültür mirası ticari olarak kullanılamaz.

8. Devlet uygulamaları ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere uluslararası hukuka uygun olarak, bu Sözleşme’deki hiçbir şey uluslararası hukukun kurallarını ve siyasi dokunulmazlıklarla ilgili Devlet uygulamalarını ve hiçbir Devlet’in deniz ve hava araçları konusundaki haklarını değiştirecek biçimde yorumlanamaz.

9. Taraf Devletler denizlerindeki tüm insan kalıntılarına gerekli saygının gösterildiği temin edeceklerdir.

10. Miras hakkında kamu bilinci, beğenisi yaratıp halkın mirasın korunmasına katkısını sağlamak için sualtı kültür mirasının yerinde keşfedilmesi ya da belgelenmesi amacıyla sorumlu izinli giriş, koruma ve gözetilmesi ile ters düşeceği durumlar hariç, teşvik edilecektir.

11. Bu sözleşme’ye dayanarak üstlenilen hiçbir eylem ya da faaliyet, ulusal hâkimiyet ya da yargı talebinin çekişmesi ya da ihtilafına zemin oluşturamaz.

Madde 3 – Bu Sözleşme ile Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi arasındaki ilişki

Bu sözleşmedeki hiçbir şey Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere uluslararası hukukun hükmünde olan Devletler’in haklarına, yargılarına ya da görevlerine hâlel getiremez. Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere, uluslararası hukuk bağlamında ve ona uygun olarak yorumlanacak ve uygulanacaktır.

Madde 4 – Kurtarma kanunu ile bulgular kanunu arasındaki ilişki

Bu sözleşmenin kapsadığı sualtı kültür mirası ile ilgili herhangi bir faaliyet aşağıdakiler olmadığı takdirde kurtarma kanununa ya da bulgular kanununa tabi olmaz:

- (a) yetkili mercilerce izin verilmedikçe ve
- (b) bu Sözleşme ile tam uyum içinde olmadıkça ve
- (c) sualtı kültür mirasının çıkarılması sırasında azami düzeyde korunması temin edilmedikçe.

Madde 5 – Sualtı kültür mirasını tesadüfen etkileyebilecek faaliyetler

Tüm Taraf Devletler yargıları hükmündeki sualtı kültür mirasını tesadüfen etkileyebilecek faaliyetlerden doğabilecek olumsuz etkileri önlemek ya da hafifletmek için ellerindeki en iyi uygulanabilir imkânları kullanacaktır.

Madde 6 – İkili, bölgesel ya da çok taraflı anlaşmalar

1. Taraf Devletler, sualtı kültür mirasının muhafaza edilmesi için ikili, bölgesel ya da çok taraflı anlaşmalar içine girmeye ya da mevcut anlaşmaları geliştirmeye teşvik edilmektedirler. Tüm bu anlaşmalar bu Sözleşmenin hükümleri ile tam uyum içinde olacaktır ve bu Sözleşme'nin evrensel karakterini bozmayacaktır. Bu gibi anlaşmalarda Devletler, sualtı kültür mirasının korunmasını bu Sözleşme'de kabul edilenlerden daha iyi temin eden kanunlar ya da tüzükler kabul edebilirler.

2. Sözü edilen ikili, bölgesel ya da çok taraflı anlaşmaların tarafları ilgili sualtı kültür mirası ile doğrulanabilir bir bağlantısı, özellikle de kültürel, tarihi ya da arkeolojik bir bağlantısı olan Devletler'i anlaşmalara davet edebilirler.

3. Bu Sözleşme Taraf Devletler'in Sözleşme'nin kabulünden önce imzalanmış ikili, bölgesel ya da çok taraflı anlaşmalardan doğan batıklar ile ilgili haklarını ve yükümlülüklerini, özellikle de bu Sözleşme'nin amaçları ile uyum içinde olanları, değiştirmez.

Madde 7 – İç sularındaki, takımda sularındaki ve kara sularındaki sualtı kültür mirası

1. Taraf Devletler, hâkimiyet süreleri sırasında, iç sularındaki, takımda sularındaki ve kara sularındaki sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetleri idare etme ve yetkilendirme temel hakkına sahiptir.

2. Sualtı kültür mirasının korunması ile ilgili diğer Uluslararası anlaşma ve Uluslararası hukuk kurallarının hâle getirmeksizin, Taraf Devletler Kurallar'ın iç sularındaki, takımda sularındaki ve kara sularındaki sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetlere uygulanmasını şart koşacaktır.

3. Takımda sularında ve kara sularında, hâkimiyet süreleri sırasında ve Taraflar arasındaki genel uygulamalar bakımından Taraf Devletler, Devlet deniz ve hava araçlarını en iyi koruma yolları üzerinde işbirliği yapmak maksadıyla, esas Devlet'i ve uygulanabilir ise, sözü edilen tanımlanabilir Devlet deniz ve hava araçlarının keşfedilmesi ile ilgili doğrulanabilir bir bağlantısı, özellikle de kültürel, tarihi ya da arkeolojik bir bağlantısı olan diğer Devletler'i bu Sözleşme hakkında bilgilendirmelidir.

Madde 8 – Sınırdış bölgelerdeki sualtı kültür mirası

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 9. ve 10. Madde'lerine hâle getirmeksizin ve 303. Madde'sinin 2. Paragrafı uyarınca Taraf Devletler, sınırdaş bölgelerindeki sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetleri idare edebilir ve yetkilendirebilir. Bunu yaparken Kuralların uygulanması şartını koşacaklardır.

Madde 9 – Münhasır ekonomik bölgede ve kıta sahanlığında rapor etme ve ihbar etme

1. Tüm Taraf Devletler bu Sözleşme uyarınca münhasır ekonomik bölgelerindeki ve kıta sahanlıklarındaki sualtı kültür mirasını korumakla yükümlüdür.

Dolayısıyla:

(a) Bir Taraf Devlet, bir vatandaşı ya da kendi bayrağını taşıyan bir deniz aracı münhasır ekonomik bölgesindeki ya da kıta sahanlığındaki sualtı kültür mirasına yönelik bir faaliyet keşfettiğinde ya da böyle bir faaliyet içine girmeye azmettiğinde vatandaşın ya da kaptanın söz konusu keşfi ya da faaliyeti Taraf Devlet'e rapor etmesini zorunlu tutacaktır,

(b) Bir başka Taraf Devlet'in münhasır ekonomik bölgesinde ya da kıta sahanlığında:

(i) Taraf Devletler, vatandaşın ya da kaptanın söz konusu keşfi ya da faaliyeti kendilerine ve diğer Taraf Devlet'e rapor etmesini zorunlu tutacaktır.

(ii) Ya da, Taraf Devlet vatandaşın veya kaptanın söz konusu faaliyeti kendisine rapor etmesini zorunlu tutacak ve bu raporların diğer Taraf Devletler'e hızlı ve etkili bir biçimde iletilmesini temin edecektir.

2. Bir Taraf Devlet, onaylama, kabul, tasdik ya da cülus araçlarını tevdi ile ilgili olarak bu Madde'nin 1(b). Paragrafı hükmünde raporların hangi yolla sunulacağını beyan edecektirler.

3. Bir Taraf Devlet, bu Madde'nin 1. paragrafı hükmünde kendilerine rapor edilen keşiflerin ya da faaliyetlerin Genel Müdürü'nü tebliğ edecektir.

4. Genel Müdür bu Madde'nin 3. paragrafı hükmünde kendisine bildirilen tüm bilgileri Taraf Devletler'e acilen tebliğ edecektir.

5. Herhangi bir Taraf Devlet, sualtı kültür mirasının münhasır ekonomik bölgesinde ya da kıta sahanlığında bulunduğu Taraf Devlet'e söz konusu sualtı kültür mirasının etkili bir biçimde korunmasının nasıl temin edileceği konusunda başvuruya açık olduğunu beyan edebilir. Bu beyan ilgili sualtı kültür mirası ile doğrulanabilir bir bağlantıya, özellikle kültürel, tarihi ya da arkeolojik bir bağlantıya dayanacaktır.

Madde 10 – Münhasır ekonomik bölgedeki ve kıta sahanlığındaki sualtı kültür mirasının korunması

1. Münhasır ekonomik bölgede ve kıta sahanlığında bulunan sualtı kültür mirasına yönelik, bu Madde'nin hükümleri ile uyum içinde olmayan hiçbir faaliyete izin verilmez.

2. Münhasır ekonomik bölgesinde ya da kıta sahanlığında sualtı kültür mirası bulunan bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere, uluslararası hukukun kendisine verdiği egemenlik haklarına ya da yargı yetkisine müdahale edilmesini önlemek için, söz konusu mirasa yönelik herhangi bir faaliyeti yasaklama ya da yetkilendirme hakkına sahiptir.

3. Bir Taraf Devlet'in münhasır ekonomik bölgesinde ya da kıta sahanlığında bir sualtı kültür mirası keşfedildiğinde ya da sualtı kültür mirasına yönelik bir faaliyete azmedildiğinde, Taraf Devlet:

(a) 9. Madde'nin 5. paragrafı hükmünde sualtı kültür mirasının en iyi şekilde nasıl korunacağı konusunda ilgilerini beyan etmiş olan diğer tüm Taraf Devletler'e başvuracak;

(b) Bu gibi başvuruları "Düzenleyici Devlet" sıfatıyla düzenleyecek, Düzenleyici Devlet olmak istemediğini beyan ettiği takdirde 9. Madde'nin 5. paragrafı hükmünde ilgilerini beyan etmiş olan Devletler bir Düzenleyici Devlet tayin edeceklerdir.

4. Tüm Taraf Devletler'in, yağmalama da dâhil olmak üzere sualtı kültür mirasına yönelik mevcut tehditi önlemek amacıyla Uluslararası hukuk uyarınca alınan tüm uygulanabilir tedbirleri kullanarak sualtı kültür mirasını korumak için üstlendikleri görevlere hanel getirmeksizin, Düzenleyici Devlet tüm uygulanabilir tedbirleri alabilir ve/veya başvurular öncesinde gerekirse sualtı kültür mirasına yönelik, insani faaliyetlerden ya da yağmalama da dâhil olmak üzere bir başka sebepten doğan, herhangi bir tehditi önlemek için bu Sözleşme ile uyum içerisinde tüm gerekli yetkileri verebilir. Bu tedbirleri alırken diğer Taraf Devletler'den yardım istenebilir.

5. Düzenleyici Devlet:

(a) Düzenleyici Devlet'i de içine alan başvuran Devletler başka bir Taraf Devlet'in tedbirleri almasına karar vermedikleri sürece Düzenleyici Devleti de içine alan başvuran Devletler'in kararlaştırdığı tedbirleri uygulayacaklardır.

(b) Düzenleyici Devlet'i de içine alan başvuran Devletler başka bir Taraf Devlet'in yetkileri vermesine karar vermedikleri sürece Kurallar ile uyum içerisinde olarak gerekli tüm yetkileri vereceklerdir.

(c) Sualtı kültür mirası üzerinde gerekli tüm ön araştırmayı yapabilir ve bu doğrultuda gerekli tüm yetkileri verebilir ve sonuçları, bilgiyi derhal diğer Taraf Devletler'e iletecek olan Genel Müdür'e iletecektir.

6. Düzenleme başvurularında, tedbir alınırken, ön araştırma yaparken ve/veya bu Madde'yi takiben yetki verirken, Düzenleyici Devlet Taraf Devletlerin tümünün yerine hareket edecek ve kendi çıkarını güdmekten kaçınacaktır. Herhangi bir bu tip hareket, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi de dâhil olmak üzere Uluslararası hukukta öngörülmemiş olan hiçbir öncelik hakkının ya da yasal hakkın önerilmesine dayanak teşkil edemez.

7. Bu Madde'nin 2. ve 4. paragraflarına tabi olarak, Devlet deniz ve hava araçlarına yönelik hiçbir faaliyet esas Devlet'in rızası ve Düzenleyici Devlet'in işbirliği olmaksızın yürütülemez.

Madde 11 – Alan'da rapor etme ve ihbar etme

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 149. Madde'si gereğince Alan'daki sualtı kültür mirasını korumakla sorumludur. Buna uygun olarak bir Taraf Devlet, bir vatandaşı ya da bayrağını taşıyan bir gemi sualtı kültür mirasına yönelik bir faaliyeti keşfettiğinde ya da böyle bir faaliyet içine girmeye azmettiğinde, vatandaşının ya da geminin kaptanının söz konusu keşfi ya da faaliyeti kendisine rapor etmesini zorunlu tutacaktır.

2. Taraf Devletler, Uluslararası Deniz Yatağı Otoritesi Genel Müdürü ve Genel Sekreteri'ni kendilerine rapor edilen bunun gibi keşif ve faaliyetler konusunda haberdar edeceklerdir.

3. Genel Müdür, Taraf Devletler tarafından kendisine iletilen bunun gibi bilgileri derhal tm Taraf Devletler'e iletacaktır.

4. Herhangi bir Taraf Devlet, Genel Müdür'e söz konusu sualtı kültür mirasının etkili bir biçimde korunmasının nasıl temin edileceği konusunda başvuruya açık olduğunu beyan edebilir. Bu beyan ilgili sualtı kültür mirası ile doğrulanabilir bir bağlantıya, özellikle kültürel, tarihi ya da arkeolojik bir bağlantıya dayanacaktır.

Madde 12 – Alan'daki sualtı kültür mirasının korunması

1. Alan'daki sualtı kültür mirasına yönelik, bu Madde'nin hükümleri ile uyum içinde olmayan hiçbir faaliyete izin verilmez.

2. Genel Müdür, 11. Madde'nin 4. paragrafı hükmünde ilgilerini beyan etmiş olan Taraf Devletler'i sualtı kültür mirasının en iyi biçimde nasıl korunacağı konusunda başvuruda bulunmaya ve bu başvuruları düzenlemek üzere bir Taraf Devleti "Düzenleyici Devlet" tayin etmeye davet edecektir. Genel müdür ayrıca Uluslararası Deniz Yatağı Otoritesi Genel Müdürü'nü de bu başvurularda yer almaya davet edecektir.

3. Tüm Taraf Devletler, sualtı kültür mirasına yönelik insani faaliyetlerden ya da yağmalama da dâhil olmak üzere herhangi bir diğer sebepten doğan mevcut tehditi önlemek için, gerektiği halde başvurulardan önce, bu Sözleşme'ye uygun olarak tüm uygulanabilir tedbirleri alabilirler.

4. Düzenleyici Devlet:

(a) Düzenleyici Devlet'i de içine alan başvuran Devletler başka bir Taraf Devlet'in tedbirleri almasına karar vermedikleri sürece Düzenleyici Devleti de içine alan başvuran Devletler'in kararlaştırdığı tedbirleri uygulayacaklardır.

(b) Düzenleyici Devlet'i de içine alan başvuran Devletler başka bir Taraf Devlet'in yetkileri vermesine karar vermedikleri sürece Bu Sözleşme ile uyum içerisinde olarak gerekli tüm yetkileri vereceklerdir.

5. Düzenleyici Devlet sualtı kültür mirası üzerinde gerekli tüm ön araştırmayı yapabilir ve bu doğrultuda gerekli tüm yetkileri verebilir ve sonuçları, bilgiyi derhal diğer Taraf Devletler'e iletcek olan Genel Müdür'e iletacaktır.

6. Düzenleme başvurularında, tedbir alınırken, ön araştırma yaparken ve/veya bu Madde'yi takiben yetki verirken, Düzenleyici Devlet, Taraf Devletler'in tümünün adına insanlık yararına hareket edecektir. İlgili sualtı kültür mirası hususunda Devlet'in kültürel, tarihi ya da arkeolojik kökenine dair öncelik hakları özellikle gözetilecektir.

7. Hiçbir Taraf Devlet, esas Devlet'in rızası olmaksızın Alan'daki deniz ve hava araçlarına yönelik faaliyetleri üstlenemez ya da yetkilendiremez.

Madde 13 – Siyasi Dokunulmazlık

Siyasi dokunulmazlığı olan, gayri ticari amaçlarla işletilen, normal çalışma koşulları altında hareket eden ve sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler içinde olmayan savaş gemileri ve diğer hükümet gemileri ya da askeri hava araçları, bu Sözleşme'nin 9., 10., 11. ve 12. Madde'leri

hükmünde sualtı kültür mirası keşiflerini rapor etmek zorunda değildir. Ancak, Taraf Devletler, siyasi dokunulmazlığı olan, gayri ticari amaçlarla işletilen, savaş gemileri ve diğer hükümet gemileri ya da askeri hava araçlarının operasyonel yetenekleri azaltmayacak uygun tedbirlerin alınması suretiyle, söz konusu deniz ve hava araçlarının, makul ve uygulanabilir ölçüde bu Sözleşme'nin 9., 10., 11., ve 12. Madde'leri ile uyum içinde olduğundan emin olacaklardır.

Madde 14 – Bölgeye giriş, ticaret ve satın alma/edinme kontrolü

Taraf Devletler, çıkarılmasının bu Sözleşme'ye aykırı olduğu durumlarda, yasa dışı olarak ihraç edilmiş ve/veya çıkarılmış olan sualtı kültür mirasının bölgelerine girmesini, ticaretini ve satın alınmasını / edinilmesini önleyeceklerdir.

Madde 15 – Taraf Devletler'in yargıları hükmündeki alanların kullanılmaması

Taraf Devletler, sualtı kültür mirasına yönelik, bu Sözleşme ile uyum içinde olmayan herhangi bir faaliyet durumunda münhasır yargı yetki ya da kontrolleri hükmündeki yapay adalar, tesisler ve yapıların yanı sıra, deniz limanları da dâhil olmak üzere, bölgelerini kullanıma kapatacak önlemler alacaklardır.

Madde 16 – Vatandaşlar ve deniz araçları ile ilgili tedbirler

Taraf Devletler, vatandaşlarının ya da bayraklarını taşıyan deniz araçlarının bu Sözleşme ile uyum içinde olmayacak bir şekilde sualtı kültür mirasına yönelik bir faaliyet içine girmelerini önlemek için tüm uygulanabilir önlemleri alacaklardır.

Madde 17 – Yaptırımlar

1. Her bir Taraf Devlet, bu Sözleşme'yi uygulamak için aldığı tedbirlerin ihlal edilmesi halinde yaptırımlar uygulayacaktır.

2. İhlallere yönelik yaptırımlar, bu Sözleşme ile uyum içindeliği temin edebilecek ve ihlalleri yıldıracak ve ihlalcileri yasa dışı faaliyetlerinden bekledikleri çıkarlardan mahrum edebilecek kadar şiddetli olacaktır.

3. Taraf Devletler, bu Madde'de belirtilen yaptırımların uygulanmasını temin etmek için işbirliği yapacaklardır.

Madde 18 – Sualtı kültür mirasına el konması ve mirasın tanzim edilmesi

1. Her bir Taraf Devlet, kendi bölgesinde bu Sözleşme ile uyum içinde olmayan bir şekilde çıkarılmış olan sualtı kültür mirasına el konulması için tedbirler alacaktır.

2. Her bir Taraf Devlet, bu Sözleşme hükmünde hacedilen sualtı kültür mirasını kayda geçecek, koruyacak ve sabit hale getirmek için önlemler alacaktır.

3. Her bir Taraf Devlet Genel Müdürü ve ilgili sualtı kültür mirası ile doğrulanabilir bir bağlantısı, özellikle de kültürel, tarihi ve arkeolojik bir bağlantısı olan tüm Taraf Devletler'i bu Sözleşme hükmünde el koyduğu tüm sualtı kültürel mirastan haberdar edecektir.

4. Sualtı kültür mirasına el koymuş olan bir Taraf Devlet, söz konusu sualtı kültür mirası hususunda muhafaza etme ve araştırma gerekliliğini; dağılmış bir koleksiyonun bir araya

getirilmesi gerekliliğini; kamu erişimi gerekliliğini; sergileme ve eğitimi; ve ilgili sualtı kültür mirası ile doğrulanabilir bir bağlantısı, özellikle de kültürel, tarihi ve arkeolojik bir bağlantısı olan tüm Taraf Devletler'in çıkarlarını göz önünde bulundurarak, söz konusu kültür mirasının tanziminin halkın yararına olduğunu temin edecektir.

Madde 19 – İşbirliği ve bilgi paylaşımı

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme hükmünde, uygulanabilir olduğu yerlerde araştırma, kazı, belgelendirme, muhafaza etme, inceleme ve sunum da dâhil olmak üzere sualtı kültür mirasının korunmasında ve idaresinde birbirleri ile işbirliği yapacak ve birbirlerini destekleyeceklerdir.

2. Bu Sözleşme'nin amaçları ile uygun olduğu ölçüde her bir Taraf Devlet, diğer Taraf Devletler ile, mirasın keşfi, mirasın saptanması, bu Sözleşme'ye aykırı olarak ya da Uluslararası hukuk ihlal edilerek kazılmış ya da çıkarılmış miras, ilgili bilimsel metodoloji ve teknoloji, ve miras ile ilgili yasal gelişmeler de dahil olmak üzere, sualtı kültür mirası ile ilgili bilgi paylaşmakla yükümlüdür.

3. Taraf Devletler arasında ya da UNESCO ile Taraf Devletler arasında paylaşılan, sualtı kültür mirasının keşfedilmesi ya da tespit edilmesi ile ilgili bilgi, devletlerin ulusal yargıları ile uyum içinde olduğu ölçüde gizli tutulacak ve bu bilgilerin ifşa edilmesi söz konusu kültür mirasının muhafaza edilmesini tehlikeye attığı sürece sadece Taraf Devletler'in yetkili makamları için saklanacaktır.

4. Her bir Taraf Devlet, uygun uluslararası veri tabanları yoluyla mümkün olan yerler de dâhil olmak üzere, bu Sözleşme'ye aykırı olarak ya da uluslararası hukuku ihlal ederek kazılan ya da çıkarılan sualtı kültür mirası ile ilgili bilginin yayılması için tüm uygulanabilir tedbirleri alacaktır.

Madde 20 – Kamu bilinci

Her bir Taraf Devlet, bu Sözleşme hükmünde sualtı kültür mirasının değeri ve önemi ile onu korumanın önemi hakkında kamu bilinci oluşturmak için tüm uygulanabilir tedbirleri alacaktır.

Madde 21 – Sualtı arkeolojisi eğitimi

Taraf Devletler, sualtı kültür mirasını koruma teknikleri ile, anlaşmaya varılan durumlarda, sualtı kültür mirası ile ilgili teknoloji aktarımı üzerine sualtı arkeolojisi eğitimi vermek için işbirliği yapacaklardır.

Madde 22 – Yetkili merciler

1. Bu Sözleşmenin düzgün bir biçimde uygulanmasını temin etmek için Taraf Devletler, araştırma ve eğitimin yanı sıra, bir sualtı kültür mirası envanterinin kurulması, bakımının yapılması ve güncellenmesi, sualtı kültür mirasının etkili bir biçimde korunması, muhafaza edilmesi, sunulması ve idare edilmesi amacıyla yetkili merciler oluşturacak ya da mevcut olanları uygun olduğu hallerde destekleyeceklerdir.

2. Taraf Devletler, sualtı kültür mirası ile ilgili yetkili mercilerin adlarını ve adreslerini Genel Müdür'e bildireceklerdir.

Madde 23 – Taraf Devletler'in Toplantıları

1. Genel Müdür, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takiben bir yıl içinde bir Taraf Devletler Toplantısı düzenleyecek ve bundan sonra en az iki yılda bir bu toplantılar tekrarlanacaktır. Taraf Devletler'in çoğunluğunun dileği üzerine Genel Müdür bir Olağanüstü Taraf Devletler Toplantısı düzenleyebilir.

2. Taraf Devletler Toplantıları kendi işlevleri ve sorumluluklarına karar verecektir.

3. Taraf Devletler Toplantıları kendi Usul Kurallarını benimseyecektir.

4. Taraf Devletler Toplantısı, Taraf Devletler tarafından, adil coğrafi dağılım ilkesi ve arzu edilen cinsiyet dengesine gereken saygıyı göstererek, tayin edilen uzmanlardan oluşan bir Bilimsel ve Teknik Danışma Kurulu oluşturabilir.

5. Bilimsel ve Teknik Danışma Kurulu, Taraf Devletler Toplantısı'nı Kuralların uygulanması ile ilgili olarak bilimsel ya da teknik nitelik konusunda uygun bir biçimde destekleyecektir.

Madde 24 – Sözleşme Sekreteri

1. Genel Müdür, bu Sözleşme'nin Sekreterliği'nin işlevlerinden sorumlu olacaktır.

2. Sekreterlik'in görevleri aşağıdakilerden oluşacaktır:

(a) 23. Madde'nin 1. paragrafında öngörüldüğü gibi Taraf Devletler Toplantıları'nı düzenlemek; ve

(b) Taraf Devletler'in Taraf Devletler Toplantıları'nda alınan kararları uygulamalarına yardımcı olmak.

Madde 25 – İhtilafların barışçı bir biçimde çözülmesi

1. İki ya da daha fazla Taraf Devlet arasındaki bu Sözleşme'nin yorumlanması ya da uygulanması ile ilgili herhangi bir ihtilaf, söz konusu Devletler'in isteklerine göre iyi niyetle yapılan müzakerelere ya da diğer barışçı anlaşmalara tabi olacaktır.

2. Eğer bu müzakereler makul bir süre içinde ihtilafı çözemese, Taraf Devletler arasında anlaşma sağlayarak uzlaşma sağlanması UNESCO'ya devredilebilir.

3. Eğer uzlaşmaya gidilmezse ya da uzlaşma yolu ile bir anlaşma sağlanamazsa, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin XV. Bölüm'ünde belirtilen ihtilafların çözümü ile ilgili hükümler, bu Sözleşme'nin Taraf Devletleri arasındaki, bu Sözleşme'nin yorumlanması ya da uygulanması ile ilgili herhangi bir ihtilaf için, söz konusu Devletler Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olmasa dahi, mutatis mutandis uygulanır.

4. Bu Sözleşme'nin ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin bir Taraf Devlet'i tarafından, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 287. Madde'sini takiben seçilen herhangi bir usul, söz konusu Taraf Devlet bu Sözleşme'yi imzalarken, kabul ederken, onaylarken ya da muvafakat ederken ya da daha sonra herhangi bir zamanda bu Sözleşme'den doğan

ihtilafların çözümü için 287. Madde'yi takiben başka bir usul seçmediği takdirde, bu Madde hükmündeki ihtilafların çözümü için uygulanacaktır.

5. Bu Sözleşme'nin, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin taraflarından biri olmayan bir Taraf Devlet'i bu Sözleşme'yi imzalarken, onaylarken, kabul ederken ya da muvafakat ederken ya da daha sonra herhangi bir zamanda yazılı bir beyanat yoluyla Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 287. Madde'sinin 1. paragrafında belirtilen bir ya da daha fazla yolu seçerek ihtilafların bu Anlaşmanın hükmünde çözülmesini tercih edebilir. 287. Madde, Devlet'in tarafı olduğu, uygulamada olan bir beyanat kapsamına giren herhangi bir ihtilaf için olduğu gibi böyle bir beyanat için de geçerli olacaktır. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Ek V ve VII uyarınca, bu Sözleşme'den doğan ihtilafların uzlaştırılması ve tahkim için söz konusu Devlet'e Ek V, Madde 2 ve Ek VII, Madde 2'de atıfta bulunulan listelerdeki arabulucu ve uzlaştırıcıları tayin etme yetkisi verilecektir.

Madde 26 – İmzalama, kabul, onaylama ya da katılma

1. Bu Sözleşme, UNESCO Üyesi Devletler'in imzasına, kabulüne ya da onaylamasına tabi olacaktır.

2. Bu Sözleşme aşağıdakilerin katılımına tabi olacaktır:

(a) Uluslararası Adalet Divanı Statüsü'ne taraf olan Devletler ve UNESCO Genel Konferansı tarafından bu Sözleşme'ye dâhil olmaya davet edilen herhangi bir diğer Taraf Devlet'in yanı sıra, UNESCO üyesi olmayıp Birleşmiş Milletler ya da Birleşmiş Milletler sistemi dâhilindeki ihtisaslaşmış bir kurumun veya Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun üyesi olan Devletler;

(b) Kendi içlerinde tam özerk yönetim ile yönetilen, Birleşmiş Milletler tarafından bu sıfatla tanınan, ancak Genel Kurul ilke kararları 1514 (XV) uyarınca tam bağımsızlığını kazanmamış ve bu Sözleşme'nin hâkim olduğu konularda, söz konusu konular hakkında anlaşmalara girme gücü de dâhil olmak üzere, liyakat sahibi olan bölgeler.

3. İmzalama, kabul, onaylama ya da katılma elgeleri Genel Müdür'e emaneten tevdi edilecektir.

Madde 27 – Yürürlüğe girmesi

Bu Sözleşme, 26. Madde'de atıfta bulunulan yirminci belgenin tevdi edilme tarihinden üç ay sonra, sadece bu şekilde belgelerini tevdi etmiş olan yirmi Devlet ya da bölge ile ilgili olarak yürürlüğe girecektir. Her bir diğer Devlet ya da bölge için o Devlet ya da bölgenin belgesini tevdi ettiği tarihten üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 28 – İç sular ile ilgili açıklama

Bu Sözleşme'yi imzalarken, kabul ederken, onaylarken ya da katılırken ya da daha sonra herhangi bir zamanda, herhangi bir Devlet ya da bölge Kuralların deniz niteliği taşımayan iç suları da kapsadığını beyan edebilir.

Madde 29 – Coğrafi alanlara getirilen kısıtlamalar

Sözleşme'yi imzalama, kabul etme, onaylama ya da katılma sırasında, bir Devlet ya da bölge emanetçi müesseseye Sözleşme'nin kendi bölgesinin belli kısımları, iç suları, takımada suları ya da kara suları için geçerli olmadığını beyan edebilir ancak bu beyanatın sebeplerini açıklayacaktır. Bu Devlet, uygulanabilir ölçüde ve mümkün olduğunca çabuk bu Sözleşmenin beyanatta belirtilen

alanları kapsayabileceği koşullar getirir ve bu amaçla beyanat hedefine ulaşır ulaşmaz beyanatını bütün olarak ya da kısmen geri çekecektir.

Madde 30 – İhtirazi kayıtlar

29. Madde hariç, bu Sözleşme'ye hiçbir ihtirazi kayıt yapılamaz.

Madde 31 – Değişiklikler

1. Bir Taraf Devlet, Genel Müdür'e hitap eden yazılı bir bildirim yoluyla Sözleşme'de değişiklik yapılmasını önerebilir. Genel Müdür bu bildirimini tüm Taraf Devletler'e iletacaktır. Eğer bildirim diğer Taraf Devletler'e iletilmesinden altı ay sonra Taraf Devletler'in en az yarısı öneriye olumlu yanıt vermiş olursa Genel Müdür bu öneriyi bir sonraki Taraf Devletler Toplantısı'nda tartışmaya ve olası kabule sunacaktır.

2. Değişiklikler hazır bulunan ve oy veren Taraf Devletler'in üçte ikisinin onayı ile kabul edilecektir.

3. Kabul edildikten sonra, bu Sözleşme üzerinde yapılan değişiklikler Taraf Devletler'in imzasına, kabulüne, onayına ya da katılımına tabi tutulacaktır.

4. Değişiklikler sadece imzalayan, kabul eden, onaylayan ya da katılan Taraf Devletler hususunda, bu Madde'nin 3. paragrafında atıfta bulunulan belgelerin Taraf Devletler'in üçte ikisi tarafından tevdi edilmesinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir. Bundan sonra, değişikliği imzalayan, kabul eden, onaylayan ya da katılan her bir Devlet ya da bölge için değişiklikler, bu Devletin onay ya da katılım belgelerini tevdi etmesinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

5. Bu Madde'nin 4. paragrafına uygun olarak değişikliklerin yürürlüğe girmesinden sonra bu Sözleşme'ye Taraf olan bir Devlet ya da bölge, o Devlet ya da bölge tarafından bir beyanatta bulunmadığı takdirde, aşağıdakiler şeklinde dikkate alınacaktır:

(a) Tadil edilmiş şekliyle bu Sözleşme'nin bir Tarafı olarak; ve

(b) Değişikliğe tabi olmayan herhangi bir Taraf Devlet ile ilişkili olarak değişikliğe uğramamış Sözleşme'nin Taraflarından biri olarak.

Madde 32 – İtham

1. Bir Taraf Devlet, Genel Müdür'e hitap eden yazılı bir tebligat yoluyla bu Sözleşme'yi itham edebilir.

2. İtham, tebligat daha ileri bir tarihi belirtmediği sürece, tebligatın alındığı tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. İtham, herhangi bir şekilde herhangi bir Taraf Devlet'in bu Sözleşme'de şekillendirilmiş olan, bu Sözleşme'den bağımsız olarak Uluslararası hukuk hükmünde tabi olacağı herhangi bir görevini etkilemeyecektir.

Madde 33 – Kurallar

Bu Sözleşme'ye eklenmiş olan Kurallar, Sözleşme'nin ayrılmaz bir parçasını teşkil etmektedirler ve, açıkça aksi yönde şart koşulmadıkça, bu Sözleşme'ye atıfta bulunmak, Kurallara atıfta bulunmak demektir.

Madde 34 – Birleşmiş Milletler’e kayıt olma

Birleşmiş Milletler Tüzüğü’nün 102. Madde’sine uygun olarak, bu Sözleşme Genel Müdür’ün talebi üzerine Birleşmiş Milletler Sekreterliği’ne kayıt olacaktır.

Madde 35 – Geçerli Metinler

Bu Sözleşme Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde yazılmıştır, altı metin de eşit geçerliliğe sahiptir.

Ek:

Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler ile ilgili Kurallar

Kural 1. Sualtı kültür mirasının yerinde muhafaza etme yoluyla korunması ilk seçenek olarak göz önünde bulundurulacaktır. Buna uygun olarak, sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler, söz konusu mirasın korunmasına uygun bir biçimde yetkilendirilecek ve bu koşula tabi olanlar sualtı kültür mirasının korunmasına ya da bilinmesine ya da geliştirilmesine gözle görülür bir katkı sağlamak amacıyla yetkilendirilebilir.

Kural 2. Sualtı kültür mirasının ticaret ya da ihtikâr için kullanılması ya da telafisi mümkün olmayacak şekilde dağıtılması sualtı kültür mirasının korunması ve düzgün bir biçimde idare edilmesi ile temelden bağdaşmaz. Sualtı kültür mirası ticaret malı olamaz, satılamaz, satın alınmaz ya da takas edilemez.

Bu Kural aşağıdakileri önler şeklinde yorumlanamaz:

(a) profesyonel arkeolojik hizmetlerin ya da bunlara ek olarak tabiatı ve amaçları bu Sözleşme ile tam uyum içinde olan ve yetkili mercilerin yetkilendirmesine tabi olan gerekli hizmetlerin öngörülmesi;

(b) Bu Sözleşme’ye uygun olarak sürdürülen bir araştırma projesi sırasında çıkarılan bir sualtı kültür mirasının, çıkarılan materyelin bilimsel ya da kültürel bütünlüğüne hanel getirilmediği ta da telafî edilemez biçimde dağılmasına sebep olmadığı sürece depolanması; 33. ve 34. Kural’ların hükümleri ile uyum içindedir; ve yetkili mercilerin yetkilendirmesine tabidir.

Kural 3. Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler sualtı kültür mirasını proje hedeflerinin gerektirdiğinden fazla olumsuz biçimde etkileyemezler.

Kural 4. Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler nesnelere çıkarılmasına tercihen yıkıcı olmayan teknikler ve araştırma yöntemleri kullanılmalıdır. Eğer bilimsel çalışma amaçlarıyla ya da sualtı kültür mirasının en üst düzeyde korunması için kazı ya da çıkarma gerekiyorsa yöntemler ve teknikler mümkün mertebe yıkıcı olmamalıdır ve kalıntıların muhafaza edilmesine katkıda bulunmalıdır.

Kural 5. Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler insan kalıntılarını ya da saygı gösterilen alanları gereksiz yere taciz etmekten kaçınacaktır.

Kural 6. Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler, kültürel, tarihi ve arkeolojik bilgilerin düzgün bir biçimde kayda geçirilebilmesi için sıkı bir biçimde düzenlenecektir.

Kural 7. Sualtı kültür mirasına halkın yerinde erişimi, koruma ve idare ile uyum içinde olmadığı yerler dışında, desteklenecektir.

Kural 8. Arkeologların ve diğer ilgili uzmanların etkili alışverişini ve kullanımını devam ettirmek için sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetlerin sürdürülmesinde Uluslararası işbirliği teşvik edilecektir.

II. Proje tasarımı

Kural 9. Sualtı kültür mirasına yönelik herhangi bir faaliyetten önce, söz konusu faaliyet için bir proje tasarımı yapılacak ve yetkili mercilerin onayına ve uygun emsal taramasına sunulacaktır.

Kural 10. Proje tasarımı aşağıdakileri içerecektir:

- (a) daha önceki ya da ilk çalışmaların değerlendirilmesi;
- (b) proje hakkında bildiri ve proje hedefleri;
- (c) kullanılacak yöntem bilim ve teknikler;
- (d) tahmin edilen finansman
- (e) projenin tamamlanması için beklenen zaman çizelgesi;
- (f) ekibin ve her bir ekip üyesinin özellikleri, sorumlulukları ve deneyimleri hakkında bir derleme;
- (g) alan çalışması sonrası analizi ve diğer faaliyetlerin planları;
- (h) yetkili mercilerle yakın işbirliği içinde insan eliyle yapılmış eserlerin ve ören yerinin içinde muhafaza edilmesi programı;
- (i) projenin sonuna kadar ören yeri idaresi ve bakım politikası;
- (j) bir belgelendirme programı;
- (k) emniyet politikası;
- (l) çevre politikası;
- (m) müzelerle ve diğer kurumlarla, özellikle bilimsel kurumlarla işbirliği anlaşmaları;
- (n) rapor hazırlığı;
- (o) ortadan kaldırılan sualtı kültür mirasını da içeren arşivlerin saklanması
- (p) bir yayın programı.

Kural 11. Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler yetkili mercilerce onaylanan proje tasarımları uyarınca sürdürülecektir.

Kural 12. Beklenmedik keşifler yapıldığı ya da koşullar değiştiği takdirde, proje tasarımı yeniden gözden geçirilecek ve yetkili mercilerin onayı ile değiştirilecektir.

Kural 13. Acil durumlarda ve keşiflerin değişmesi halinde, özellikle ören yeri sabitlemesi de dâhil olmak üzere muhafaza etme tedbirleri ya da kısa süreli faaliyetleri de içeren sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler, sualtı kültür mirasının korunması amacıyla proje tasarımı olmadan yetkilendirilebilirler.

III. Ön çalışma

Kural 14. Kural 10 (a)'da atıfta bulunulan ön çalışma sualtı kültür mirasının önemini ve hasar görülebilirliğini ve öngörülen proje tarafından hasara uğratılabilecek doğal çevreyi ve veri elde etme

potansiyelinin proje hedeflerini karşılayıp karşılamadığını değerlendiren bir durum tespitini içerecektir.

Kural 15. Durum tespiti ayrıca mevcut tarihi ve arkeolojik izler, ören yerinin arkeolojik ve çevresel özellikleri ve bu faaliyetlerden etkilenen sualtı kültür mirasının uzun süre dayanabilmesi için herhangi bir potansiyel ihlalin sonuçlar üzerine yapılacak geri plandaki çalışmalar ı da içerecektir.

IV. Proje Hedefleri, yöntemibilim ve teknikler

Kural 16. Metodoloji, proje hedefleri ile uyum içinde olacaktır ve uygulanan teknikler mümkün mertebe ihlal edici olmaktan kaçınacaktır.

V. Finansman

Kural 17. Sualtı kültür mirasının korunmasının acil olduğu durumlar hariç, herhangi bir faaliyet öncesinde çıkarılan insan eliyle yapılmış kalıntıların muhafaza edilmesi, belgelendirilmesi ve iyileştirilmesi ve rapor hazırlanması ve dağıtılması da dâhil olmak üzere, proje tasarımının tüm evrelerini tamamlamaya yetecek bir finansman tabanı temin edilecektir.

Kural 18. Proje tasarımı, güvenceli tahvil gibi, projeyi tamamlanana kadar finanse edebilecek bir mali karaktere sahip olacaktır.

Kural 19. Proje tasarımı, sualtı kültür mirasının muhafaza edilmesini ve tahmin edilen finansmanın sekteye uğraması halinde müstenidat temin edecek bir beklenmedik durum planı içerecektir.

VI. Proje süresi – zaman çizelgesi

Kural 20. Rapor hazırlanması ve dağıtımının yanı sıra, çıkarılan sualtı kültür mirasının muhafaza edilmesi, belgelendirilmesi ve iyileştirilmesi de dâhil olmak üzere, sualtı kültür mirasına yönelik herhangi bir faaliyet öncesinde proje tasarımının tüm evrelerini tamamlamaya yetecek bir zaman çizelgesi geliştirilecektir.

Kural 21. Proje tasarımı, projenin sekteye uğraması ya da iptal edilmesi halinde sualtı kültür mirasının korunmasını temin edecek bir beklenmedik durum planı içerecektir.

VII. Yeterlik ve nitelikler

Kural 22. Sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler sadece projeye uygun bilimsel yeterliğe sahip nitelikli bir sualtı arkeoloğunun yönetimi ve kontrolü altında ve huzurunda sürdürülecektir.

Kural 23. Proje ekibindeki tüm kişiler nitelikli olacaktır ve projedeki rollerine uygun yeterlik göstermiş olacaktır.

VIII. Muhafaza etme ve ören yeri idaresi

Kural 24. Muhafaza etme programı sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetlerde, aktarma sırasında ve uzun vadede arkeolojik kalıntıların bakımını öngörecektir. Muhafaza etme mevcut mesleki standartlar uyarınca yürütülecektir.

Kural 25. Ören yeri idare programı sualtı kültür mirasının, alan çalışması sırasında ve bitiminde yerinde korunmasını ve idaresini öngörecektir. Program, kamu bilgilendirmesi, ören yeri sağlama için makul koşullar, izleme ve ihlale karşı koruma içerecektir.

IX. Belgelendirme

Kural 26. Belgelendirme programı, mevcut arkeolojik belgelendirme standartları uyarınca, sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetlerin ilerleme raporu da dâhil olmak üzere, eksiksiz bir belgelendirme düzenleyecektir.

Kural 27. Belgelendirme, ören yerinin, sualtı kültür mirasına yönelik faaliyetler sırasında taşınmış ya da ortadan kaldırılmış olan sualtı kültür mirasının menşei, alan çalışması notları, planlar, çizimler, bölümler, fotoğraflar ya da diğer ortamlardaki kayıtlar da dâhil olmak üzere, asgari düzeyde kapsamlı bir rapor içerecektir.

X. Güvenlik

Kural 28. Proje ekibi ile üçüncü şahısların güvenliğini temin etmeye yeterli olan ve tüm uygulanabilir kanuni ve mesleki gereklilikler ile uyum içinde olan bir güvenlik politikası hazırlanacaktır.

XI. Çevre

Kural 29. Deniz yatağı ve deniz yaşamının gereksiz yere bozulmadığını temin etmeye yeten bir çevre politikası hazırlanacaktır.

XII. Rapor etme

Kural 30. Proje tasarımında belirlenen zaman çizelgesine göre geçici ve nihai raporlar sunulacak ve ilgili kamu kayıtlarına geçirilecektir.

Kural 31. Raporlar aşağıdakileri içerecektir:

- (a) hedefleri gösteren bir beyan;
- (b) kullanılan yöntem ve teknikleri gösteren bir beyan;
- (c) elde edilen sonuçları gösteren bir beyan;
- (d) faaliyetin tüm evreleri hakkında temel grafik ve fotoğraflık belgeler;
- (e) ören yeri ile ortadan kaldırılmış olan tüm sualtı kültür mirasının korunması ve iyileştirilmesi ile ilgili tavsiyeler; ve
- (f) gelecekteki faaliyetlere yönelik tavsiyeler.

XIII. Proje arşivlerinin iyileştirilmesi

Kural 32. Proje arşivlerinin iyileştirilmesi için düzenlemeler faaliyetler başlamadan önce kararlaştırılacak ve proje tasarımlarında belirtilecektir.

Kural 33. Ortadan kaldırılan kültürel miras ve tüm müstenidat da dâhil olmak üzere proje arşivleri mümkün olduğunca bir arada ve eksiksiz bir koleksiyon halinde tutulacak ve arşivlerin iyileştirilmesinin yanı sıra mesleki erişime ve kamu erişimine açık olacaktır. Bu, mümkün olduğunca hızlı ve koşul ne olursa olsun projenin tamamlanmasını takiben on yılı aşmayacak bir

biçimde yapılmak zorunda olduğu kadar, sualtı kùltür mirasının muhafaza edilmesi ile uyum içinde olmalıdır.

Kural 34. Proje arşivleri uluslararası mesleki standartlara göre idare edilecek ve yetkili mercilerin yetkilendirmesine tabi olacaktır.

XIV. Dağıtım

Kural 35. Projeler kamu eğitimini ve proje sonuçlarının uygun olan yerlerde halka hitap eder biçimde sunulmasını öngörmelidir.

Kural 36. Bir Projenin son bileşimi:

- (a) projenin karmaşıklığı ve bilginin gizli ya da hassas tabiatı göz önünde bulundurularak mümkün olduğunca çabuk kamuya açıklanacak; ve
- (b) ilgil kamu kayıtlarına geçirilecektir.

Öğrenci Çevirmen: Mert Erdil

Öğrenci Proje Asistanı: Gözde Şakar